

Nominalizacija

Uvod - formalne imenice

Jedan podskup imenica se u japanskom koristi na način da umjesto svog originalnog značenja mijenja značenje svog opisa. Takve imenice vrlo rijetko shvaćamo doslovno, a prijevodi su im često nejasni i opširni. Iz perspektive hrvatskog jezika, prijevodi se mogu jako razlikovati ovisno o korištenoj imenici - gramatike se ovdje zamjetno razlikuju. (potražiti 形式名詞)

Nominalizacija - の i こと

Nominalizacija je gramatički mehanizam kojim se kao imenice ili imeničke sintagme koriste dijelovi govora koji to nisu.

Formalne imenice もの (skraćuje se u の) i こと služe za pretvaranje svog opisa u imenice. Iako im se upotreba djelomično preklapa, postoje situacije u kojima smijemo koristiti samo の ili samo こと. Pogledajmo niz primjera:

アイスクリームが好きです。 *Volim sladoled.*

アイスクリームを食べる。 *Jesti sladoled. (u kontekstu Pojest ću sladoled.)*

アイスクリームを食べる人 *čovjek koji jede sladoled (sintagma)*

U prvom primjeru koristimo 好き kao dio imenskog predikata da opišemo アイスクリーム. To je moguće samo zato što je アイスクリーム imenica zdesna¹ pa može primiti česticu が². Drugi primjer je opet vrlo jednostavna rečenica koju u trećem primjeru koristimo kao opis imenice 人. U drugom primjeru, glagol たべる je predikatni oblik (završava nezavisnu rečenicu) dok je u trećem primjeru opisni oblik (završava opisnu rečenicu)². Nominalizaciju možemo koristiti za značenja poput

アイスクリームを食べるの が好きです。 *Volim jesti sladoled.*

むづか
日本語は難しいと言うこと が分かった。 *Shvatio sam da je japanski težak.*

かれ ま
彼が出るの を待っています。 *Čekam da on izađe.*

Razlike između の i こと

Gledajući značenja u rječniku, もの se definira kao konkretna stvar, nešto u fizičkom svijetu, dok je こと apstraktna stvar, ideja, događaj ili koncept. Međutim te definicije su u najboljem slučaju daleki podsjetnici na pravilno korištenje ovih riječi. Najbolja smjernica koja se da sročiti kao pravilo je to da se の većinom koristi za stvari koje su neposredne i/ili subjektivne, a こと za apstraktnije koncepte i situacije u kojima ne postoji direktna čvrsta veza između opisne rečenice i glavnog glagola.

Slijede situacije u kojima nije dopušteno zamijeniti の i こと. Za sve situacije koje ovdje nisu pobrojane, dopušteno je (iako ne nužno uvijek prirodno) koristiti i jednu i drugu riječ.

¹Po jednostavnom modelu <opis> imenica <gramatika>, imenica zdesna označava frazu čija se desna strana s obzirom na gramatičke mogućnosti ponaša kao imenica.

²U modernom jap. morfološka razlika između opisnog i predikatnog oblika je izgubljena za sve predikate osim imenskog s な/の pridjevima kojima je nepr. poz. predikatni oblik だ.

Isključivo こと

- Kad nominalizirani opis želimo iskoristiti kao dio imenskog predikata (uz だ/である):

しゅみ え か
私の趣味は絵を描くことです。 *Moj hobi je crtanje/slikanje.*
だいじ い かえ
大事なものは生きて帰ることです。 *Važno je vratiti se živ.*

Razlog zbog kojeg u ovim slučajevima obavezno koristimo こと je fiksni izraz za kraj rečenice u tonu objašnjavanja のです (više u nastavku). Naime, zamijenimo li こと u gornjim primjerima s の, značenje će se uvelike promijeniti i neće zvučati prirodno.

- Kad je nominalizirani opis zapravo neupravan govor. To je gotovo uvijek slučaj s glagolima koji označavaju neki oblik misli ili komunikacije:

ま あ しゃちょう った
田中さんは間に合わないことを社長に伝えます。
Prenijet ću (to) da Tanaka neće stići na vrijeme šefu.

- Kad je こと dio fiksnog izraza:

そのクジラは空を飛ぶことも出来る。 *Taj kit može čak i letjeti.*
てんこう
たけしくんは転校することになった。 *Takeši će se prebaciti u drugu školu. (tako je ispalo)*
や
たけしくんは学校を辞めることにした。 *Takeši je odlučio odustati od škole. (svojevoljno)*
いちど
たけしくんはクロアチアまで行ったことがあるのに、大阪に一度も行ったことがない。
Iako je ičao čak do Hrvatske, Takeši ni jednom nije bio u Osaki.
まいにち
毎日一キロ走ることにしています。 *Trudim se svaki dan trčati jedan kilometar.*

Isključivo の

- S glagolima percepcije:

となり いえ だれ さけ き
隣の家で誰かが叫ぶのが聞こえた。 *Iz susjedne kuće se čulo kako netko viče.*
に
たなかくんが逃げようとしているのを見た。 *Vidio sam kako Tanaka pokušava uteći.*
ゆびさき うご かん
指先で何かが動いているのを感じた。 *Vrhovima prstiju sam osjetio kako se nešto miče.*

- Kao referenca na već spomenutu imenicu:

くるま
A: どんな車がほしいか。 *Kakav auto želiš?*

あか
B: 赤いのがいい。 *Neki crveni.*

U primjeru iznad, の se koristi umjesto ponavljanja imenice 車. Ovo je u govoru jako česta pojava, kao i u hrvatskom jeziku. Iako je mehanizam različit, nitko ne voli bespotrebno ponavljati već poznate informacije. U sljedećim primjerima ideja je ista, ali の zamjenjuje neku imenicu općenitijeg značenja (npr. とき、場所 itd.). O kojoj se točno imenici radi saznajemo u dijelu rečenice nakon の:

とうきょう
たけしくんが生まれたのは東京です。 *Takeši se rodio u Tokiju.*

たけしくんが生まれたのは1991年です。 *Takeši se rodio '91.*

U japanskom jeziku je ovo zapravo oblik inverzije. Vrlo lako možemo preoblikovati rečenice iznad u očekivani poredak informacija:

たけしくんは東京に生まれた。 *Takeši se rodio u Tokiju.*

たけしくんは1991年に生まれた。 *Takeši se rodio '91.*

Zanimljivo, isti mehanizam možemo iskoristiti i za spoj から:

たか ところ こわ
たけしくんが行きたくなかったのは高い所が怖いからだ。 *Takeši nije htio ići jer se boji visine.*

たけしくんは高い所が怖いから行きたくなかった。 *Takeši nije htio ići jer se boji visine.*

- Kao dio fiksnog izraza za objašnjenje/uvjeravanje のだ:

ぬ
A: びしょ濡れじゃないか。 *Mokar si do kože. (wtf?)*

いけ お
B: 池に落ちてしまったんだ。 *Upao sam u jezerce. (objašnjenje)*

池に落ちてしまったのでびしょ濡れです。

Mokar sam do kože jer sam upao u jezerce.

Dobro je zapamtiti da spojni glagol u japanskom dolazi u kolokvijalnoj i pristojnoj inačici (だ, です), kao i da je skraćivanje の u ん jako česta pojava, čak i u pristojnom govoru.

Treći primjer iznad trebao bi nam biti otprije poznat kao spoj ので. Naime, upravo je ovo porijeklo tog spoja - zapravo se radi o て obliku spojnog glagola だ → で.